

KINKAŠ MARTINKO

BYLA MATKA A MĚLA DCERU HELENKU. TA BYLA velmi lenivá. Jednoho dne, když se zase jen tak do božího světa dívala a nic nepracovala, vzala ji matka na jarčok¹ a začala jí prsty kamením naklepávat. – Děvče velmi plakalo. – I jel tamtudy kníže pán z Červeného zámku. Vida, že matka dceři prsty naklepává, ptá se jí, proč dceru bije?

„Eh, ako by som ju nemala biť, keď nevie len z konope zlaté nitky priasť,“ odpoveděla matka.

„Eh, když vie z konope zlaté nitky priasť, nože mi ju predajť“ – řekl kníže.

„Vďačně; čože mi za ňu dátě?“

„Puol kily² zlata.“

„Nože si ju vezmitě,“ pristala³ matka a dceru mu dala.

Kníže pán si děvče posadil k sobě vrch koně a do Červeného zámku si ji odvezl. – Když tam přijeli, slezli; pán vzal Helenku za ruku a do jizby jedné ji zavedl, kde bylo konopí vyrovnáno oddola až po sám vrch. Kníže dáváje Helence přeslici i vřetánko, ukázal na konopí řka: „Keď mi to všetko na zlaté nitky popriaděš, buděš mi ženou.“ – Po těch slovech odešel z jizby a Helenku tam zavřel. – Helenka se pustila do pláče a plakala, až jí srdce usedalo. – Tu objeví se na okně malinký mužiček v červené čapce; na nohou měl botky z podivné látky.

„Čože tak nariekaš?“ – ptal se Helenky.

„Ach něvolná ja roba⁴!“ pravila mu Helenka, „akože si ja němám nariekať, keď mi kážu tieto konope na zlaté nitky spriasť! Něznám ja zlaté nitky priasť!“

„No, keď mi do tretieho dňa meno uhádněš a z čoho botky mám, popriadem ti to všetko, aj ťa naučím zlaté nitky priasť“ – řekl mužiček Helence. Ona k jeho nabídnutí ráda svolila. –

¹ Potok. ² Měřice. ³ Přivolila k tomu. ⁴ Děva.

Nato mužiček se ušklíbl, vzal vřeténko a hned se pustil do přádl. Vřetánko celý den po jizbě fučelo, konopí vůčihledě ubývalo a zlatého přediva přibývalo. – Mužiček předl, předl celý den a Helenku učil také zlaté nitky přísti. – Když se svečeřovalo, složil přádl a zeptal se Helenky, ví-li, jaké jméno a z čeho botky má, a když řekla, že neví, – oknem zmizel. – Helenka ale sedla k oknu, vložila ruce do klínu a přemýšlela, jak se asi ten mužiček jmenuje a z čeho botky má? Přemítala sem i tam, že by mohly být z té neb oné kůže, ze síti neb slámy pleteny, ze železa lity, ale mužičkovy boty nebyly k ničemu tomu podobny. A jméno teprv! Myslela, že se jistě nejmenuje jinak než Janko nebo Imrik, mohl se ale také Jožko nebo Pálik jmenovat! – Nevěděla si rady, i na jídlo zapomněla. Tu ji z přemejšlování vytrhne hlasité vzdychání a nářek: „Ach beda mi! Hladný som, smedný som, a nik ma nepolutuje, starého!“ Helenka vykoukla z okna a viděla seděti pod oknem starého žebráčka. – I vzala jídlo i pití, co měla, a žebráčkovi to všecko podala; – žebráček se posilnil a Helence velmi děkoval. – Helenka řekla mu, aby přišel druhý den zase; pak si lehla na konopí, a netrápivši se déle uhádnutím jména mužičkova, usnula. Druhý den ráno objevil se mužiček zase v jizbě, chopil se vřetánka a předl celý den jako divý. Dost si ho přes den Helenka prohlížela, ale když se jí večer ptal, ví-li jméno, nevěděla. – Zařehtal se a zmizel. Helenka zase k oknu sedla a přemejšlela, kterak se asi jmenuje a z čeho botky má, ale přece jí to na rozum nepadlo. – Žebráček jako první den zase pod okno přišel a Helenka mu opět svoji večeri dala, ale byla smutná a plakala, neboť druhý den měla říci mužičkovi jméno, a ona je nevěděla; mělať strach a úzkost, co se bude s ní dít, když to neuhádne. – Když se žebráček posilnil, povídá: „A čože si tak zasmútěná, dobrá panno?“ – Helenka mu ale nechtěla svoji ouzkost povědít, myslíc, že jí beztoho nepomůže. Když se jí ale žebráček po druhé ptal, co je jí, že by snad rady věděl, tu mu pověděla o mužičkovi,

jak jí spřádá konopí na zlaté nitky, jak učí i ji takové nitky přísti, ale že musí jméno mu hádati a z čeho botky má; druhý den že dopadne lhůta, ona pak že to uhádnouti nemůže. – Když to žebráčkovi pověděla, zakýval hlavou řka: „No, bol som dnes v hore (lese) a tu naraz príděm k ohnisku. Okolo ohniska bolo dëvať hrncokou. Okolo hrncokou obskakovalo chlapčisko v červenej čiapočke a spievalo takto: „Ja mam frajerku⁵, v Červenom zámku Helenku, už dva večery, ak mi meno háda, už tretí budë, už moja budë! A moje meno Kinkaš Martinko, zo všej⁶ kože botky mám.“ – Veru to čudno⁷ bolo, zapametajže si to!“ – dořekl žebráček a zmizel.

I bylo to Helence velmi divné, ale dobře si pamatovala, co jí žebráček pověděl, a s lehčí myslí šla spat. – Třetí den ráno mužíček zase přišel a rychle se hnál do přádlu, neboť muselo býti konopí dle jeho slibu do večera spředeno. Musel znáti, seč jest, neboť do večera bylo vskutku konopí spředeno a zlaté předitivo se po jizbě svítilo. Jsa hotov, postavil se mužíček před Helenku a vyzýval ji, aby mu jméno hádala a z čeho botky má. Poskakoval a šklebil se, myslel, že to Helenka neuhádne. – Helenka to ale věděla: „Tvoje meno Kinkaš Martinko; a zo všej kože botky máš!“ řekla mu beze všeho hádání. – Když to mužíček slyšel, začal se točiti jako vřeteno, trhal si vlasy, tloukl sebou a tak se řehtal, až se jizba otrásala. „Šťastie tvoje, že si uhádla, bol bych ťa rozdrapil!“ – vykříkl konečně a vyfučel z okna jako zlý vítr. – Helenka v duchu žebrákovi děkovala; ráda by se mu byla odsloužila, ale více nepřišel. Když se kníže pán přesvědčil o pilnosti Helenčině, a jak krásné zlaté nitky přede, držel slovo jako muž a Helenku si vzal za ženu. – Měla tolik zlaté příze napředeno, že nemusela sama do smrti přísti, čemuž byla také ráda.

⁵ Milenku. ⁶ Vši, veš. ⁷ Divné.